

Sygn. akt VI Ga 287/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 października 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Anna Walus-Rzasa

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Kamuda

po rozpoznaniu w dniu 14 października 2016 r. w Rzeszowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa: Skarbu Państwa - Nadleśnictwo K.

przeciwko: A. L.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Rejonowego w P. V Wydziału Gospodarczego z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt V GC 19/16 upr

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że :

I. zasądza od pozwanego A. L. na rzecz powoda Skarbu Państwa - Nadleśnictwo K. kwotę 808,96 zł (osiemset osiem złotych 96/100) z ustawowymi odsetkami za czas opóźnienia w zapłacie od dnia 13 października 2015r. do dnia zapłaty,

II. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 197,00 zł (sto dziewięćdziesiąt siedem złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego i opłaty skarbowej od pełnomocnictwa,

III. nakazuje pobrać od pozwanego A. L. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w P. kwotę 30,00 zł (trzydzieści złotych) tytułem opłaty sądowej, od uiszczenia której powód był zwolniony,

2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 180,00 zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym ,

3. nakazuje pobrać od pozwanego A. L. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego wR. kwotę 30,00 zł (trzydzieści złotych) tytułem opłaty sądowej, od uiszczenia której powód był zwolniony.

Sygn. akt VI Ga 287/16

UZASADNIENIE

Powód – Skarb Państwa Lasy Państwowe Nadleśnictwo K. domagał się od pozwanego A. L. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Produkcyjno –Handlowo-Usługowy w S. zapłaty kwoty 808,96 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu. Na uzasadnienie pozwu powód podał, iż strony w dniach 6.12.2013 r. i 9.12.2014 r. zawarły dwie umowy sprzedaży drewna, w których wprowadzono uprawnienie do rekompensaty w wysokości równowartości 40 euro za koszty odzyskania należności zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8.03.2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Pozwany nie regulował w terminie należności z tytułu zapłaty za zakupione

drewno, w związku z czym notą odsetkową nr (...) z dnia 20.07.2015 r. obciążono go odsetkami ustawowymi w kwocie 55,95 zł, które pozwany zapłacił w dniu 2.10.2015 r. Powód w nocie księgowej obciążył także pozwanego należnością w kwocie 808,96 zł odpowiadającą równowartości 40 euro według średniego kursu Euro ogłoszonego przez NBP . Pozwany nie zapłacił tej kwoty mimo skierowania do niego wezwania do zapłaty.

W dniu 24.11.2015 r. Sąd Rejonowy w P. V Wydział Gospodarczy wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym, w którym w całości uwzględnił roszczenie wraz z kosztami procesu.

Od wydanego nakazu zapłaty sprzeciw wniósł pozwany zaskarżając nakaz w całości i wnosząc o oddalenie powództwa. Pozwany zarzucił, iż dokonał dobrowolnej zapłaty należności wraz z odsetkami, powód nie poniósł żadnych kosztów dochodzenia należności. Zdaniem pozwanego stanowisko powoda stanowi nadużycie prawa.

W odpowiedzi na stanowisko pozwanego powód powołując się na uchwałę SN z dnia 11.12.2015 r. sygn. akt III CZP 94/15 podał, iż rekompensata za koszty odzyskania należności przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazywania, że koszty te zostały poniesione.

Pozwany z kolei stwierdził, iż z wyżej powołanej uchwały Sądu Najwyższego wynika również konieczność zbadania czy w okolicznościach konkretnej sprawy wierzyciel nie nadużył swojego uprawnienia.

Z ustaleń Sądu Rejonowego wynika, że powód Skarb Państwa Lasy Państwowe Nadleśnictwo K. w dniach 6.12.2013 r. i 9.12.2014 r. zawarł z pozwanym A. L. prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą Zakład Produkcyjno – Handlowo – Usługowy (...) w S. umowy sprzedaży drewna. Strony w treści zawartych umów zastrzegły, że w razie uchybienia w terminie płatności należności pozwany ma obowiązek obok odsetek ustawowych zapłacić tytułem rekompensaty równowartość 40 euro przeliczonych na złote według średniego kursu NBP ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, zgodnie z ustawą z dnia 8.03.2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Ponieważ pozwany nie zapłacił w terminie faktur VAT z dnia 18.03.2015 r. , 17.04.2015 r. , 21.04.2015 r. , 21.04.2015 r. , 23.04.2015 r. i 28.04.2015 r. , ilość opóźnień w zapłacie za poszczególne faktury wynosiła od 6 do 39 dni, powód wystawił na rzecz pozwanego notę odsetkową nr 23 w dniu 20.07.2015 r., w której oprócz odsetek ustawowych za opóźnienie w kwocie 55,95 zł naliczył pozwanemu kwotę 808,96 zł tytułem kosztów rekompensaty zgodnie z ustawą o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Pozwany zapłacił na rzecz powoda w dniu 2.10.2015 r. kwotę 55,95 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie.

Powód wezwał pozwanego pismem z dnia 5.10.2015 r. do dobrowolnej zapłaty należności objętej pozwem, co okazało się bezskuteczne.

Wyrokiem z dnia 11 maja 2016r. Sąd Rejonowy w P. V Wydział Gospodarczy oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 197,00 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd Rejonowy powołał się na art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Zgodnie z dyspozycją art. 10 ust 1. ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych z dnia 8.03.2013 r. (Dz. U. z 2013 r. poz. 403 ze zm) wierzycielowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust. 1 lub art. 8 ust. 1, przysługuje od dłużnika, bez wezwania, równowartość kwoty 40 euro przeliczonej na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się wymagalne, stanowiącej rekompensatę za koszty odzyskiwania należności.

Kwota 40 euro, o której mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych ma charakter ryczałtu i w tym zakresie następuje uproszczenie postępowania dowodowego - wystarczy, że wierzyciel wykaże przed sądem sam fakt opóźnienia w zapłacie, aby roszczenie zostało uznane za zasadne. Takie stanowisko zostało potwierdzone w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11.12.2015 r. w sprawie o sygn. akt III CZP 94/15, w której

zostało stwierdzone, iż rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. 2013, poz. 403), przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazania, że koszty te zostały poniesione. Roszczenie o rekompensatę w wysokości 40 euro powstaje po upływie terminów zapłaty ustalonych w umowie lub ustalonych zgodnie z art. 7 ust. 3 i art. 8 ust. 4 tej ustawy.

W uzasadnieniu do tej uchwały Sąd Najwyższy stwierdził również, iż mając jednak na uwadze dolegliwość dla dłużnika takiej sankcji, do sądu orzekającego w sprawach o przyznanie równowartości 40 euro, należy zbadać, czy w okolicznościach konkretnej sprawy wierzyciel nie nadużył przyznanego mu prawa, biorąc pod uwagę art. 5 kc.

Mając na uwadze powyższe Sąd Rejonowy uznał, iż powód wykazał na podstawie dokumentu księgowego w postaci noty odsetkowej nr 23 przedłożonej w toku postępowania, iż pozwany pozostawał w opóźnieniu w zapłacie należności z sześciu faktur, tym samym powód miał podstawy do naliczenia od każdej z faktur zryczałtowanych kosztów odzyskania należności.

Sąd Rejonowy podzielił jednak zarzut pozwanego, iż w okolicznościach przedmiotowej sprawy wierzyciel nadużył przyznanego mu prawa, biorąc pod uwagę art. 5 kc.

W szczególności słusznie wskazywał pozwany jako dłużnik, iż opóźnienie w zapłacie z jego strony było nieznaczne, w zakresie trzech faktur wynosiło 6 dni, co do jednej 8 dni, zaś co do kolejnych odpowiednio 21 i 39 dni. Pozwany dobrowolnie zapłacił na rzecz powoda należności objęte wystawionymi fakturami VAT, jak również należność odsetkową naliczoną w nocie księgowej nr (...) przez powoda. Słusznie pozwany podawał, iż w przedmiotowej sprawie brak było jakiegokolwiek potrzeby dochodzenia od pozwanego należności stanowiących równowartość 40 euro z uwagi na dobrowolną zapłatę ze strony pozwanego. Opóźnienia ze strony pozwanego wynikały zaś z obiektywnych trudności związanych z kolei z płatnościami należności ze strony jego odbiorców drewna.

W konsekwencji Sąd Rejonowy uznał, iż dochodzenie przez powoda przedmiotowego roszczenia jest niezgodne z art. 5 k.c., w szczególności sprzeczne ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód i zaskarżając w całości wyrok Sądu Rejonowego zarzucił rażące naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 5 kc, jako podstawy prawnej oddalenia powództwa, bez wskazania jakie konkretnie zasady współżycia społecznego zostały naruszone przez powoda przy żądaniu zasądzenia od pozwanego rekompensaty w wysokości 40 euro, przewidzianej w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8.03.2013r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku – przez uwzględnienie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Ewentualnie powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w P. przy uwzględnieniu kosztów postępowania apelacyjnego.

W szczególności powód, wskazując na wyrok Sądu Najwyższego sygn.. akt IV CSK 149/05 zarzucił, że skorzystanie z dobrodziejstwa art. 5 kc jest możliwe jedynie wówczas, gdy strona wskaże jakie zasady współżycia społecznego doznały naruszenia w konkretnej sytuacji. Nie wystarczy zatem ogólne i lakoniczne powołanie się na naruszenie powyższej normy. Sąd Rejonowy w uzasadnieniu wyroku wskazał jedynie, że pozwany dobrowolnie zapłacił należności główne i odsetki, gdyż zapłaty nastąpiły z opóźnieniami, spowodowanymi niczym nieudowodnionymi przez pozwanego trudnościami związanymi z płatnościami należności od odbiorców. Nie jest to właściwe zastosowanie art. 5 kc do tej konkretnej sytuacji, bowiem rekompensata w wysokości 40 euro, należna na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych mogła być dochodzona przez pozwanego w stosunku do jego kontrahentów, którzy opóźniali się z zapłatą należności. Właśnie likwidacja zatorów płatniczych w transakcjach handlowych, legła u podstaw wydania dyrektywy 211/7/UE, wprowadzonej do prawa polskiego. W niniejszej sprawie jak stwierdził powód pozwany opóźnił się z zapłatą i nadal nie płaci w terminie należności z tytułu następných dostaw drewna – co powoduje, że zastosowanie przez powoda rekompensaty w wysokości 40 euro, szczegółowo obliczonej w

pozowie, było zgodne ze społeczno – gospodarczym przeznaczeniem tego prawa, opartego na regulacji zawartej w art. 10 ust. 1 powołanej wyżej ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powoda zasługuje na uwzględnienie.

W okolicznościach niniejszej sprawy żądanie powoda znajduje oparcie w art. 10 ust. 1 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych. Przepis ten wskazuje, że wierzycielowi – w tym wypadku powodowi, od dnia nabycia uprawnienia do odsetek, o których mowa w art. 7 ust 1 lub art. 8 ust 2, bez wezwania, przysługuje od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40 euro i kwota ta ma charakter ryczałtu. Wystarczy więc, że wierzyciel wykaże przed sądem sam fakt opóźnienia dłużnika w zapłacie (a to w niniejszym przypadku miało miejsce), aby roszczenie stało się wymagalne.

Wskazać również należy, że wątpliwości prawne, jakie pojawiały się w doktrynie i orzecznictwie na tle stosowania art. 10 omawianej ustawy, zostały ostatecznie rozstrzygnięte w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 11 grudnia 2015 r. sygn. akt III CZP 94/15. W wyżej powołanej uchwale Sąd Najwyższy po rozpoznaniu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Rzeszowie zagadnienia prawnego orzekł, że rekompensata za koszty odzyskiwania należności w wysokości 40 euro, przewidziana w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych (Dz.U. 2013, poz. 403), przysługuje wierzycielowi bez konieczności wykazania, że koszty te zostały poniesione. Roszczenie o rekompensatę w wysokości 40 euro powstaje po upływie terminów zapłaty ustalonych w umowie lub ustalonych zgodnie z art. 7 ust. 3 i art. 8 ust. 4 tej ustawy.

Niewątpliwie pozwany przekroczył terminy płatności określone w fakturach o 6,8,21 i 39 dni i jak twierdzi powód nadal nie płaci w terminie należności z tytułu następnych dostaw drewna- co powoduje, że zasadne jest domaganie się przez powoda rekompensaty w wysokości 40 euro stosownie do regulacji zawartej w art. 10 ust. 1 powołanej ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Jak zasadnie podniósł powód w apelacji to właśnie likwidacja zatorów płatniczych w transakcjach handlowych, legła u podstaw wydania dyrektywy 211/7/UE.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w uchwale z 11 grudnia 2015r. III CZP celem ustalenia tej kwoty w wysokości 40 euro nie jest rekompensata wierzycielowi kosztów jakie poniósł w związku z dochodzeniem należności odnoszących się do konkretnej transakcji, lecz skłonienie dłużnika do zapłaty w terminach określonych w ustawie oraz stanowiącej podstawę jej wprowadzenia do prawa polskiego, Dyrektywie 2011/7/EU. Skoro zaś celem tej Dyrektywy jest zwalczanie opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, to uprawnienie do żądania od dłużnika zryczałtowanego zwrotu kosztów odzyskiwania należności, należy postrzegać jako jeden ze środków służących realizacji tego celu. Prawodawca unijny uznał, że należy wprowadzać dodatkowe środki, które zapobiegać mają negatywnemu wpływowi jaki opóźnienia w płatnościach powodują dla płynności finansowej przedsiębiorstw.

Mając na uwadze powyższe skoro pozwany przekroczył terminy płatności w wielu przypadkach, niektóre nawet do 39 dni i nadal nie płaci w terminie nie można przyjąć, by powód naliczając rekompensaty w kwocie 40 euro nadużył przyznanego mu prawa w rozumieniu art. 5 kc.

Zważywszy na powyższe Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., w ten sposób, że zasądził od pozwanego A. L. na rzecz powoda kwotę 808,96 zł.

W zakresie kosztów postępowania pierwszoinstancyjnego Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz w zw. z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. z 2002

r., nr 163, poz. 1349, z późn. zm.) zasądzać od pozwanego na rzecz powoda kwotę 197 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W przedmiocie kosztów postępowania odwoławczego orzeczono jak w pkt 2 wyroku – na podstawie art. 108 k.p.c. w zw. z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt. 1 w zw. z § 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., 1804) zasądzać od pozwanego łącznie kwotę 180 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Na ww. kwotę złożyły się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 135 zł oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł.

Na podstawie art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz powoda kwotę 30 zł tytułem opłaty sądowej od pozwu, której powód nie miał obowiązku uiścić. Analogiczne rozstrzygnięcie zapadło w odniesieniu do opłaty sądowej od apelacji.